

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **M. K.,** zastoupeného JUDr. Radkem Bechyně, advokátem se sídlem Kolín, Legerova 148, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje,** se sídlem České Budějovice, U Zimního stadionu 1952/2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 1. 2017, č. j. 54 A 6/2016 - 25,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 6. 2016, č. j. KUJCK 91124/2016, ve věci uložení pokuty za přestupek v silničním provozu. Stěžovatel byl uznán vinným ze spáchání přestupků podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 3 a § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále „zákon o silničním provozu“), kterých se dopustil tím, že dne 6. 12. 2015 v době kolem 15:03 hodin řídil motorové vozidlo tovární značky BMW 530 XD, RZ X na ulici Pražská v Českých Budějovicích ve směru jízdy od ulice Okružní k ulici U Čertíka; v místě, kde je obecnou úpravou provozu na pozemních komunikacích povolena nejvyšší rychlost 50 km/hod, mu byla naměřena silničním radarovým rychloměrem AD9C rychlost 73 km/hod. Po odečtení možné odchylky měřicího přístroje byla určena výsledná rychlost vozidla 70 km/hod. Dále bylo zjištěno, že vozidlo, které stěžovatel užil k jízdě, nesplňovalo technické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, resp. nemělo platné osvědčení o technické způsobilosti vydané stanicí technické kontroly; svým jednáním porušil ustanovení o povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích podle § 4 písm. b) zákona o silničním provozu v souběhu s § 5 odst. 1 písm. a) téhož

zákona a v souběhu s ustanovením o rychlosti podle § 18 odst. 4 téhož zákona. Stěžovateli byla ve správním řízení uložena pokuta ve výši 4000 Kč a zákaz řízení motorových vozidel po dobu 4 měsíců.

[2] Krajský soud žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl. Konstatoval, že provedenými důkazy bylo prokázáno, že osobou, která vozidlo v okamžiku změření rychlosti řídila, byl stěžovatel. Tvrzení o tom, že řidič v okamžiku změření rychlosti vozidla opustil místo řidiče a přelezl na zadní sedadlo a následně do zavazadlového prostoru vozidla, označil krajský soud jako vysoce nepravděpodobné a zřejmě účelové, neboť v běžném provozu nemá řidič k takovému počínání žádný rozumný důvod a nadto si takový úkon nelze dost dobře technicky představit. Krajský soud poukázal na to, že při kontrole se stěžovatel choval jako řidič vozidla, kontrole totožnosti i dechové zkoušce se podrobil a argumentaci výše uvedenou uplatnil až v rámci druhé omluvy z ústního jednání u správního orgánu I. stupně; proto lze každé pozdější takové absurdní tvrzení již z povahy svého obsahu považovat za účelové. Současně krajský soud poznamenal, že taktika stěžovatele zastoupeného stejným advokátem i zmocněncem pro zastupování v řízení před správními orgány je téměř identická s případy, které krajský soud opakovaně řešil.

[3] Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel naplnil formální znak mu přičítaného přestupku překročením nejvyšší povolené rychlosti o 20 km/hod v obci; naplnil rovněž i materiální znak přestupku spočívající v ohrožení života, zdraví a majetku osob. K poukazu stěžovatele na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 104/2008, krajský soud konstatoval, že se jedná o zcela jiný skutkový stav věci (v uvedeném případě byla překročena rychlost o 2 km, a to několik metrů před označením konec obce mimo zastavěné území obce), přičemž překročení rychlosti o 20 km/hod je natolik významným porušením právní povinnosti, že nelze ani uvažovat o tom, že by zde mohla být dána nějaká okolnost, která by snížila nebezpečnost jednání tak, aby bylo možno konstatovat, že jednání stěžovatele nebylo přestupkem.

[4] V kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že žalovaný a správní orgán I. stupně nevyvrátili jeho tvrzení o tom, že v době spáchání přestupku neřídil motorové vozidlo, což stěžovatel uváděl již v průběhu správního řízení. Dle jeho názoru nebyla dostatečně prokázána jeho vina, neboť nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav. Touto skutečností se žalovaný nikterak nezabýval, čímž mělo dojít k neúměrnému zkrácení práv stěžovatele a k aplikaci presumpce viny. Stěžovatel konkrétně namítal, že v rámci celého řízení nebyly bezpečně prokázány materiální znaky daného jednání a nebylo konstatováno, koho svým jednáním ohrozil, a čím narušil veřejný zájem. Stěžovatel se neztotožnil s názorem žalovaného, že materiální znaky přestupku odpovídají znakům formálním. Namítá, že pro zhodnocení materiální stránky přestupku by muselo dojít k přesnému zjištění místa spáchání přestupku. Je totiž evidentní, že silnice, na níž mělo dojít ke spáchání přestupku, prochází rovnými a přehlednými úseky a pouze minimálně zasahuje do zastavěného území. Podle stěžovatele nemohlo dojít k ohrožení ostatních účastníků silničního provozu. V souvislosti s posouzením materiálního znaku přestupku nebyla v rozhodnutí nikterak specifikována hustota provozu, aby bylo možné posoudit riskantnost jednání stěžovatele ve vztahu k ostatním účastníkům silničního provozu. I když stěžovatel po formální stránce přestupek spáchal, nebylo mu prokázáno, že by svým jednáním kohokoliv ohrozil, přičemž takovou skutečnost mohl správní orgán prokázat výpovědí

zasahujících policistů. Materiální stránka přestupku tak podle stěžovatele nemohla být naplněna. Stěžovatel poukazuje na průlomové rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 -45, které hovoří o nutnosti prokazování materiálního aspektu přestupku a odmítnutí paušální teze o tom, že materiální aspekt přestupku je vždy zahrnut v aspektu formálním. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že zruší rozsudek krajského soudu a věc mu vrátí zpět k dalšímu řízení.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že nijak nezpochybňuje právo obviněného využít všech forem obhajoby, jež obviněný z přestupku z titulu procesního postavení uzná jako nejvhodnější, nicméně mělo by mu být zřejmé, že zjevně nereálné verze skutkového stavu správní orgán nemusí přijmout. Rovněž konstatuje, že citovaný judikát Nejvyššího správního soudu je mu znám; jsou mu také známy zásady, kterými je správní řízení ovládáno; tedy i skutečnost, že důkazní břemeno nese správní orgán, jak stěžovatel namítá. Současně podotýká, že zmocněnec ve své první omluvě, jež byla správnímu orgánu doručena 4. 1. 2016, tj. dva dny před prvním termínem ústního jednání uvedl, že obviněný v předmětný okamžik nejel zjištěnou rychlostí, ale že velice pravděpodobně došlo k použití měřícího zařízení v rozporu s pokyny výrobce. Dále požádal o prokázání, že došlo k porušení bezpečnosti silničního provozu, kdy rychlost, která byla naměřena, je prakticky stanovena po celé komunikaci a shodně v úseku, kde bylo překročení nejvyšší povolené rychlosti zachyceno, neexistuje možnost jakéhokoli ohrožení. Domnívá se tedy, že nedošlo k naplnění materiálního aspektu přestupku. K vyjádření stěžovatele, že nebyl naplněn materiální znak daného jednání, jež stěžovatel uvedl, jako součást svojí první omluvy v rámci řízení před správním orgánem a nyní uvádí i v podané kasační stížnosti, žalovaný sděluje, že podle § 2 odst. 1 zákona o přestupcích je přestupkem zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo v jiném zákoně, nejde-li o správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. Podle § 3 zmíněného zákona postačí k odpovědnosti za přestupek zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Dle žalovaného je evidentní, že byla naplněna materiální stránka přestupku, neboť jednání obviněného, za které je postihován, nelze v žádném případě považovat za jednání bagatelní, respektive, že překročení nejvyšší dovolené rychlosti jízdy v obci o 23 km/h, když nejvyšší dovolená rychlost je 50 km/h, muselo být řidiči zřejmé. Takovéto jednání nelze považovat za jednání ohleduplné, ukázněné a neohrožující život, zdraví nebo majetek jiných osob tak, jak to vyžaduje zákon o silničním provozu v § 4 písm. b). Závěrem žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na vyjádření učiněné k žalobě, neboť kasační stížnost je téměř shodná ve vztahu k žalobním bodům v podané žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

[6] Nejvyšší správní soud po konstatování včasnosti a přípustnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněných (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předně považuje za vhodné uvést, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, jímž stěžovatel brojí proti rozsudku krajského soudu. Stěžovatel je v ní povinen explicitně uvést jím spatřované důvody nezákonnosti

rozhodnutí krajského soudu a vymezit tak rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí Nejvyšším správním soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2007, č. j. 8 Afs 55/2005 - 74, www.nssoud.cz). Uvedení konkrétních stížních námitek přitom nelze nahradit zopakováním či parafrází námitek uplatněných v odvolání nebo v žalobě, neboť odvolací a žalobní námitky směřovaly proti jiným rozhodnutím, než která jsou předmětem přezkumu Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 8 Afs 106/2006 - 58, www.nssoud.cz).

[8] Nejvyšší správní soud, předmětem jehož přezkumu je právě rozhodnutí krajského soudu, se tak nemůže zabývat kasační stížností v rozsahu, v němž stěžovatel rekapituluje dosavadní průběh řízení nebo polemizuje se žalovaným způsobem odpovídajícím v žalobě, aniž by bylo zřejmé, v čem vytýká pochybení krajskému soudu, který se věcí zabýval a v rozsahu žalobních námitek ji přezkoumal. Stěžovatel v kasační stížnosti rekapituluje skutkový stav, uvádí, co namítal v žalobě, jak se k jeho žalobním námitkám vyjádřil žalovaný a jak o nich rozhodl krajský soud. Jedinou relevantní kasační námitkou, je odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 - 45, na který odkázal rovněž v žalobě, krajský soud jej dle jeho názoru však náležitě nezhodnotil.

[9] Dle § 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, dle kterého bylo v řízení postupováno (s účinností od 1. 7. 2017 byl nahrazen zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – pozn. NSS), je přestupkem zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno zákonem o přestupcích nebo jiným zákonem, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

[10] Z výše uvedeného vyplývá, že přestupek je tvořen kombinací formálních a materiálních znaků. Formálními znaky přestupku jsou obecné zákonné znaky (např. věk, příčetnost, zavinění), a dále typové znaky, tj. znaky skutkové podstaty, které jednotlivé přestupky charakterizují a umožňují je i navzájem odlišit. Materiální znak přestupku je jeho společenská nebezpečnost, ohrožení či porušení zájmu společnosti. Stupeň společenské nebezpečnosti je nutno posoudit u každého případu zvlášť, je dán konkrétními okolnostmi daného případu. Má-li být konkrétní jednání označeno jako přestupek, musí být naplněny zároveň jak materiální tak i formální znaky dotyčného přestupku. Dle Nejvyššího správního soudu v dané věci není sporné naplnění materiálního znaku přestupku, tj. společenské nebezpečnosti jednání stěžovatele. Zákon o silničním provozu stanoví maximální povolenou rychlost v obci, čímž chrání bezpečnost a zdraví obyvatel pohybujících se po komunikacích (či v jejich blízkosti) uvnitř obce. Překročením této rychlosti je porušen chráněný zájem, neboť při vyšší rychlosti než je 50 km/h není řidič schopen ovládat motorové vozidlo takovým způsobem, aby mohl bezpečně reagovat na situace předpokládané vyšší koncentrací silničního provozu v obci.

[11] K odkazu stěžovatele na dle jeho názoru průlomový rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 - 45, zdejší soud konstatuje, že v uvedeném rozsudku mimo jiné uvedl: *„Lze tedy obecně vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto závěru však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je*

naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. Nelze tedy souhlasit s argumentem stěžovatele, že překročení nejvyšší povolené rychlosti, byť o jediný kilometr, naplňuje vždy a bez dalšího materiální znak přestupku. Zákon o přestupcích ani jiný právní předpis nestanoví přesnou hranici rychlosti jízdy motorovým vozidlem, jejíž překročení způsobí naplnění materiálního znaku přestupku. Správní orgány jsou povinny zkoumat vždy, když rozhodují, zda určité jednání je přestupkem či nikoliv, také otázku, jestli došlo k naplnění obou znaků přestupku, tj. znaku formálního i znaku materiálního (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2005, č. j. 7 As 18/2004 - 48, dostupný na www.nssoud.cz). Okolnostmi, jež snižují nebezpečnost jednání pro chráněný zájem společnosti pod míru, která je typická pro běžně se vyskytující případy přestupků, mohou být zejména, avšak nikoliv výlučně, význam právem chráněného zájmu, který byl přestupkovým jednáním dotčen, způsob jeho provedení a jeho následky, okolnosti, za kterých byl přestupek spáchán, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pohnutka. Okolnosti, jež vylučují porušení nebo ohrožení zájmu společnosti, musí být ovšem posuzovány vždy v každém konkrétním případě a nelze, jak to naznačuje stěžovatel (a z opačného hlediska vlastně i žalobce), vyslovovat žádné paušální závěry o tom, že např. míra společenské nebezpečnosti překročení nejvyšší povolené rychlosti o 2 km/h je natolik mizivá, že nedosahuje intenzity přestupku, zatímco u překročení nejvyšší povolené rychlosti o 10 km/h již tomu tak je. Opačný přístup ze strany správních orgánů či soudů by vedl k nahrazování role zákonodárce jejich rozhodovací činností, což by odporovalo principu dělby moci v demokratickém právním státě (viz čl. 2 odst. 1 Ústavy). Teprve poté, co je zjištěno naplnění materiálního znaku přestupku, může správní orgán dojít k závěru, že konkrétním jednáním obviněného byl spáchán přestupek. Pokud naopak správní orgán na základě zjištěného skutkového stavu dospěje k závěru, že z okolností případu je zřejmé, že jednáním osoby obviněné z přestupku, jež sice nese formální znaky skutkové podstaty přestupku, nedošlo k porušení ani k ohrožení právem chráněného zájmu, má povinnost (nikoliv pouze možnost) řízení zastavit podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.“

[12] V uvedeném rozsudku tedy zdejší soud zdůraznil nutnost zabývat se materiální stránkou přestupku v případech při nepatrném překročení nejvyšší dovolené rychlosti a to při existenci takové významné skutečnosti, která by vylučovala, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti. Pokud tedy uvedeným rozsudkem ve svůj prospěch stěžovatel argumentuje, činí tak zcela nepřípadně. V případě stěžovatele se neobjevily takové významné skutečnosti, které by vyloučily, aby jeho jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, pro které by nedošlo k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání by nemohlo být označeno za přestupek.

[13] Nejvyšší správní soud neshledal pochybení krajského soudu ani v posouzení skutečnosti, zda stěžovatel sám řídil motorové vozidlo; závěry krajského soudu přezkoumatelné a plně v souladu se spisovým materiálem. Pouze nad rámec zdejší soud poznamenává, že je zajímavým faktem, že zástupcem stěžovatele JUDr. Radkem Bechyněm zastupovaní klienti, resp. jejich řidiči, velmi často za jízdy v plné rychlosti okamžitě po změření policejním radarem přelézají ze sedačky řidiče na zadní sedačky (v

tomto případě až do kufru) automobilu; přitom tuto skutečnost často namítají až v odvolacím řízení (obdobně věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 As 142/2015, sp. zn. 5 As 206/2016, sp. zn. 7 As 78/2017). Obviněný z přestupku zcela jistě může svoji taktiku hájení založit na jakýchkoli argumentech, přitom tyto může uplatnit v různých fázích řízení. Nicméně, jak správně uvedl žalovaný, zjevně nereálné verze skutkového stavu, nemusí přijmout, resp. je důvodně považuje za účelové (a to tím spíše, jedná-li se o totožné verze předestřené stejným zástupcem obviněného, resp. obviněných řidičů, správním orgánům s rozličnou územní působností. Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu č. j. 5 As 126/2011 – 68, ze dne 14. 1. 2014, mimo jiné konstatoval, že *„(t)vrdí-li obviněný určité skutečnosti, které jsou podle obecných zkušenostních pravidel krajně nepravděpodobné, nenabízí k nim žádný rozumný důkaz a ani správní orgán takový důkaz není s to opatřit, lze dospět na základě toho, jak se věci obvykle dějí, k závěru o nevěrohodnosti takových tvrzení.“*

[14] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil žádné uplatněné kasační námitce a v napadeném rozsudku neshledal žádné pochybení, k němuž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto jako nedůvodnou zamítl dle § 110 odst. 1, věty druhé s. ř. s.

[15] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému náklady řízení přesahující jeho běžnou správní činnost nevznikly, proto mu náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 21. září 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu